

Complexnummer: 519331

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Scheybeek

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

519314, 519315, 519452, 519453, 519454, 519482, 519483

Woonplaats

Beverwijk

Gemeente

Beverwijk

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Velserweg 2, 1942 LD te Beverwijk

Complexomschrijving

Omschrijving van het COMPLEX Complex historische buitenplaats bestaande uit een HOOFDHUIS (1), een HISTORISCHE PARK EN TUINAANLEG (2) met daarin de volgende onderdelen een 18de-eeuws HEK (3), twee natuurstenen 18de-eeuwse SOKKELS (4a en 4b), een 19de-eeuwse TUINMUUR (5) en een VOLIERE met een DIENSTGEBOUWTJE (6a en 6b) Voorts is er het volgende bijgebouw een KOEPEL MET AANGEBOUWDE ORANJERIE EN TUINMANSWONING (7).

Het exacte bouwjaar van de buitenplaats Scheybeek is niet bekend, maar dit moet in het eerste kwart van de 17de eeuw zijn geweest. Zijn naam dankt het huis aan de duinbeek die over het grondgebied stroomt en die de scheiding aangaf tussen het grondgebied van de stad Beverwijk en het ambacht Velsen. De bouwheer is de Amsterdamse suikerhandelaar Laurens Joosten Baeck geweest. In ieder geval is hij de bewoner van het huis als dit voor de eerste maal in 1625 wordt afgebeeld. Deze afbeelding werd gemaakt voor een bundel met werk van de dichter Joost van den Vondel. Vondel verbleef in deze tijd meerdere malen op Scheybeek, waarheen hij, naar men zegt, vluchtte toen hij na het schrijven van zijn Palamedes persona non grata in Amsterdam was. Vondel liet zich voor verscheidene gedichten inspireren door dit huis en zijn bewoners. Op de prent is zowel het huis als zijn directe omgeving te zien. Het huis staat met de zijgevel gericht op de huidige Velsersstraat en kijkt dus in zuidelijke richting uit op de eigen tuin. Het had dus geen uitzicht op het (inmiddels ingepolderde) Wijkermeer. Dit in tegenstelling tot de twee vrijwel gelijktijdig gebouwde buitens, Akerendam en het inmiddels gesloopte Zuiderwijck, dat tussen de beide andere buitens lag. Het oorspronkelijke huis bestond het uit twee ondiepe delen. Het rechthoekige deel had een duidelijk pronkgevel met o.a. een deurpartij met een zonnewijzer daarboven en kruisvensters. Hierin bevond zich op de begane grond één ongedeelde vertrek met een stookplaats. Het ander wat vierkantere deel had mogelijk een keukenfunctie. Tussen de beide delen was een soort uitkijk toren of terras gebouwd. Tensamen met de hoge daken en de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

(schijn)kantelen gaf dit het geheel een wat kasteelachtig uiterlijk. Mogelijk tegelijkertijd, maar op de prent van 1624 niet zichtbaar, of anders vóór 1648 (opmeting Daniël van Buren) is er achter dit geheel over de gehele breedte een smal gangachtig bouwdeel neergezet. Ondanks verbouwingen in later tijd is de opzet, ondiep hoofdhuis met achterbouw, nog herleidbaar. Hiermee behoort het huis volgens Meischke samen met Akerendam en het huis Het Manpad in Heemstede tot een belangrijke vroege schakel in de ontwikkeling van de typologie van het Amsterdamse buitenhuis. Op de prent uit 1624 is ook de tuinaanleg goed te zien. Bovendien bevestigt de opmetingstekening van Daniël van Breen uit 1648 in grote lijnen dit beeld. Duidelijk zichtbaar is de formele aanleg, in de stijl van de Hollandse renaissance. Direct bij het huis ligt een open erf met ten zuiden daarvan vermoedelijk de moestuin. Voorts langgerekte vakindelingen met paden daartussen en met in rijen geplante (fruit)bomen, enkele watergangen en hekwerk. Behalve een prieltje lijken er verder geen sierende elementen in de tuin aanwezig. Goed zichtbaar is ook de gekanaliseerde Scheibeek aan de noordzijde. Het huis is na de bouw verscheidene malen verbouwd. Eerst nog in de late 17de eeuw waarbij de twee bouwdelen achter één gevel en onder één kap zijn samengevat. Daarna volgt in 1744 een belangrijke verbouwing van het huis. In de eerste plaats werd de voorgevel opnieuw aangepakt en deze kreeg het uiterlijk zoals zich dat voor het grootste deel thans nog vertoont. (Later is er boven de middelste travee nog een fronton toegevoegd.) Bovendien werd de grote tuinzaal achter het huis gebouwd, waarbij men de Scheibeek overbouwde. Deze vergroting moet als zeer karakteristiek voor de ontwikkeling van dit soort huizen worden aangemerkt. Vermoedelijk zijn na de verbouwing van het huis ook de tuinen verfraaid. 18de- Eeuwse afbeeldingen van o.a. van Liender en Staats tonen lanen met geschoren hagen, een spiegelvijver en diverse ornamenten zoals tuinbeelden en een zonnewijzer. Een plattegrond uit deze tijd is niet bekend. Een prent uit 1840 toont een blik op de tuin aan de voorzijde. Duidelijk is te zien dat men daar al aangevangen is met het transformeren van de tuin tot een landschappelijk geheel, in dit geval een weiland omzoomd door bomen. De vijver is pas later gegraven. In de loop van de 19de eeuw is zo bijna het gehele park in landschappelijke stijl aangelegd. Aan het huis is in de 19de eeuw vermoedelijk niet veel meer gebeurd dan enige modernisering in het interieur en het vervangen van de oorspronkelijke ramen door grotere glasramen. Ook werd de keukenuitbouw tegen de rechterzijde van de achtergevel gebouwd. In 1905 liet de toenmalige eigenaar de heer Slaap de oevers van de beek versterken met lege jeneverkruiden. Inderdaad worden deze nog aangetroffen. Hieraan ontleent de beek tegenwoordig ook wel zijn naam "Kruikenbeek". In 1924 raakten huis en park gescheiden. De gemeente werd eigenaar van het park. Het noordelijke deel werd verkaveld t.b.v. woningbouw. Op een ander deel, de huidige dierenweide, werd de gemeentekwekerij aangelegd. Het huis bleef nog enige tijd particulier bewoond. In 1925 -'26 werd het voor de toenmalige bewoners gerestaureerd en voorzien van moderne gemakken zoals een elektrische lift. Dit werk werd uitgevoerd door de architect H.T. Zwiers. Tevens werd enig bescheiden bouwhistorisch onderzoek verricht waarbij een 17de - eeuwse moer- en kinderbinten laag te voorschijn kwam. Doch deze moest vanwege zijn slechte staat worden verwijderd. Een 19de-eeuws gipsplafond werd als niet passend in de stijl vervangen door een afgietsel van een 18de-eeuws plafond van een woonhuis uit Amsterdam. Inmiddels wordt het huis niet meer bewoond. Het doet dienst als trouwzaal en kantoorruimte. Het park is door de aanleg van wegen en woonwijken rondom aanmerkelijke verkleind. Thans doet het dienst als openbaar wandelpark. Ten behoeve hiervan is enige jaren geleden een rozentuin aangelegd.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. Het complex ligt op de rand van een strandwal ten westen van Beverwijk. Het oorspronkelijke 7 ha. grote grondgebied van een rechthoekige vorm is teruggebracht tot een min of meer vierkante vorm van ca. 5 ha. en wordt omgeven door wegen. De Velsersweg ten oosten is de oude weg langs het buiten. Ten zuiden en ten westen wordt het complex begrensd door respectievelijk de Rijk de Waalweg en de Beeksanghlaan. Langs de noordzijde grenst het aan percelen van derden.

Waardering Het complex historische buitenplaats Scheybeek is van belang - in de reeks van buitenplaatsen in Kennemerland in het bijzonder Akerendam en het verdwenen Zuiderwijk; - vanwege zijn ligging als markering van de toegang tot Beverwijk; - vanwege het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

belang van het hoofdgebouw; - vanwege de verbondenheid met de persoon en het werk van de dichter Joost van den Vondel.

Monumentnummer*: 519314

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82829/175

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Beverwijk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 10068

Omschrijving**

Omschrijving van het HOOFDGEBOUW (1)

Het in oorsprong uit het eerste kwart van de 17de eeuw daterende voorhuis is rechthoekig van vorm en bestaat uit een kelder, twee bouwlagen en een met leien gedekt schilddak. Loodrecht op de achtergevel is de tuinzaal uit 1744 gebouwd bestaande uit twee bouwlagen met een kap met pannen gedekt. De hoeken van de tuinzaal zijn terugspringend afgerond uitgevoerd. In de rechterhoek tussen het voorhuis en de tuinzaal is de 19de-eeuw een keukenuitbouw van twee bouwlagen met kap gebouwd. De voorgevel eveneens daterend uit 1744 met hardstenen plint is drie traveeën breed met een middenrisaliet en pilasters op de hoeken. Daarboven een kroonlijst met een fronton. De ingangspartij is gevat in pilasters met een kroonlijst. Ervoor ligt een hardstenen trap. De vensters hebben persiennes. De beide zijgevels en de achtergevel zijn gepleisterd. In de beide zijgevels bevinden zich twee vensterassen. De huidige indeling van het huis is tot stand gekomen na de bouw van de tuinzaal in 1744. Hierbij is gestreefd naar een symmetrische opzet met een middenas alsmede de aanleg van een centrale hal met trappenhuis. De kamer links van de vestibule is bij de restauratie van 1925, geïnspireerd door de vondst van de moerbalken, van een nieuwe afwerking voorzien in 17de-eeuwse sfeer. De kamer rechts van de vestibule heeft een haardpartij en afwerking van wanden in Lodewijk XV-stijl. Het plafond is zoals gezegd een kopie. Ook de hal en het trappenhuis zijn in deze stijl afgewerkt. Zij het dat het geheel vrij sober is. De grote tuinzaal heeft eveneens een Lodewijk XV uitmontering met een haardpartij tegen de linkerzijde. In het plafond een grote allegorische schildering in een gelobd ovaal gedateerd en gesigneerd 1744 F.D.B. (Fabritius Dubourg)

Waardering:

Het HOOFDHUIS is van belang: - vanwege de nog herleidbare 17de-eeuwse opzet als belangrijke vroege schakel in de ontwikkeling van de typologie van het Amsterdamse buitenhuis; - vanwege de karakteristieke 18de-eeuwse verbouwing in het bijzonder de naar

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

achter uitgebouwde tuinkamer; - vanwege de grotendeels nog gave afwerking van het interieur in rococostijl.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Monumentnummer*: 519315

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	30 november 2006
Kadaster deel/nr	82829/145

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Beverwijk	Beverwijk	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Beverwijk	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Beverwijk	A			10068
Beverwijk	A			11855
Beverwijk	A			5597
Beverwijk	A			10710
Beverwijk	A			11854
Beverwijk	A			10544
Beverwijk	A			6590

*Omschrijving***

Omschrijving van de HISTORISCHE PARK EN TUINAANLEG (2)

Het hoofdelement in het park vormt de grote slingervijver die in het zuidelijke deel eindigt in een zwierige krul. De vijver is oorspronkelijk kleiner geweest en bestond alleen uit het deel met de krul vóór het huis. Dit deel moet tussen 1840 en 1892 gegraven zijn. Later is de vijver naar het noorden toe vergroot. In deze vijver mondt de Scheibeek thans uit. Dit deel van de beek, ten noordwesten van de vijver is feitelijk het enige element dat resteert aan de oorspronkelijke 17de-eeuwse tuinaanleg. Over een deel van de beschoeiing worden nog steeds de jeneverkruiken aangetroffen die hier in 1905 zijn aangebracht. Ten oosten van de vijver ligt het hoofdhuis. De toegangslaan vanaf de Velslerlaan vertoont de vorm van een cirkelsegment, dat zich ter plaatse van het huis verbreed. Het deel van de laan voor het huis is niet in gebruik, zodat men het huis thans via de achterzijde benadert. Het voorste deel van de laan moet in oorsprong de 18de-eeuwse oprijlaan zijn, die enigszins verlegd is tot een meer gebogen verloop. Ten noordwesten van de vijver strekt zich het deels glooiend aangelegde parkbos uit. Hierin worden slingerpaden aangetroffen en grote boomgroepen bestaande uit in hoofdzaak iepen, kastanjes en beuken. Er is een onderbegroeiing van stinseplanten. De topografische kaart uit 1903 toont aan dat ter plaatse van de huidige speelweide en de rozentuin een afwijkend gebruik van het parkbos was. Gezien de forse

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tuinmuur was dit vermoedelijk een moestuin. Hoewel de invulling van dit gebiedje dus recent is, is de plek en de vorm globaal tot de historische aanleg terug te voeren. Ook het huidige dierenweijtje staat op deze kaart als weiland aangegeven. De volière en het dienstgebouwtje ten noordwesten van het huis zijn waarschijnlijk kort na 1900 gebouwd. In de WOII werd in het zuidelijke deel van het park een schuilkelder gebouwd, als kleine heuvel herkenbaar. Het betreft hier dus niet zoals wel eens vermoed wordt een ijskelder.

Waardering:

De HISTORISCHE PARK EN TUINAANLEG is van belang - vanwege de historisch belangrijke Scheibeek - als voorbeeld van een bescheiden, maar karaktervolle 19de-eeuwse aanleg in landschappelijke stijl;

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

Monumentnummer*: 519452

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82805/103

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Beverwijk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 10068

Omschrijving**

Omschrijving HEK (3)

Ongeveer halverwege het voorste deel van de oprijlaan staat het 18de-eeuwse toegangshek in Lodewijk XIV-stijl. In nagenoeg dezelfde vorm is dit ook te zien op de aquarel van Staats uit 1770. Het relatief bescheiden hek heeft een symmetrische opbouw met aan weerszijden twee gedrukte natuurstenen pijlers met terugliggende afgeronde hoeken en een bekroning. Daartussen een eenvoudig ijzeren spijlenhek. De overgang naar de hekvleugels wordt gemarkeerd door een smeedijzeren gedecoreerd paneel.

Waardering:

Het HEK is van belang - vanwege de functionele en decoratieve waarde in relatie tot de oorspronkelijke toegangslaan tot de buitenplaats; - Als overblijfsel van de 18de-eeuwse aanleg van de buitenplaats en als zodanig gaaf bewaard.

1

5

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519453

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82805/119

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Beverwijk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 10068

Omschrijving**

Omschrijving twee natuurstenen SOKKELS (4a en 4b)

Voor het hoofdhuis staat aan beide zijden een forse 18de -eeuwse natuurstenen sokkel met decoratie in Lodewijk XIV-stijl. De vazen op de sokkels zijn niet origineel.

Waardering:

De SOKKELS zijn van belang, - als restant van de formele 18de-eeuwse aanleg; - vanwege hun decoratieve waarde.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519454

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82805/79

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Beverwijk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 11854

Omschrijving**

Omschrijving TUINMUUR (5)

Ten westen van het hoofdhuis langs de huidige speelweide staat een 19de-eeuwse tuinmuur met een deels recht, deels gebogen verloop. In het gebogen deel bevindt zich een klein poortje.

Waardering:

De TUINMUUR is van belang - vanwege zijn functionele waarde in relatie tot de voormalige moestuin; - als overblijfsel van de indeling en het gebruik van de 19de-eeuwse aanleg.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Tuin, park en plantsoen
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519482

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82806/128

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Beverwijk
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 11854

Omschrijving**

Omschrijving: VOLIERE en DIENSTGEBOUWTJE (6a en 6b)

Ten noordwesten van het hoofdhuis liggen achter elkaar de vroeg 20ste -eeuwse volière (6A) en een klein DIENSTGEBOUW (6B). De grote volière (6A) bestaat uit twee paviljoens verbonden door een tussenlid omgeven door een kooi van gaas. Het geheel heeft één bouwlaag met hoge schilddaken met zink gedekt en met een crete bekroond. De getoogde vensters hebben ijzeren roede verdeelde ramen. De ruimtes zijn ingericht met nestkasten en overnachtingsplaatsen. Het DIENSTGEBOUWTJE (6B) is een rechthoekig, aan één zijde driezijdig uitgebouwd bouwwerkje van één bouwlaag. De kap is vervangen door een plat dak. De getoogde vensters zijn dichtgezet. Het bouwwerkje is buiten gebruik.

Waardering:

De VOLIERE en het DIENSTGEBOUW zijn van belang - vanwege de ensemble waarde en als functioneel en decoratief onderdeel van de buitenplaats; - als voorbeeld van vroeg 20ste-eeuwse historiserende bouwstijl; - als voorbeeld van een relatief zeldzaam bouwtype.

Hoofdcategorie Kastelen, landhuizen en parken
Subcategorie Bijgebouwen kastelen enz.
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 519483

Status rijksmonument
Inschrijving register* 30 november 2006
Kadaster deel/nr 82806/121

Woonplaats* Beverwijk
Gemeente* Beverwijk
Provincie* Noord-Holland

Locatiennaam Beverwijk
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Beverwijk	A			10710
Beverwijk	A			10544

Omschrijving**

Omschrijving:

KOEPEL MET ORANJERIE EN TUINMANSWONING (7) Ten oosten van het hoofdhuys aan de achterzijde van de laan ligt de voormalige tuinkoepel met aangebouwde oranjerie en haaks daarop het voormalige tuinmanshuys. Het geheel is 18de-eeuws van oorsprong. De koepel is driezijdig uitgebouwd en steekt door de rooilijn van de Velsersweg. Het geheel heeft één bouwlaag onder een schilddak. De koepel heeft inwendig een verhoogde begane grond, zodat er een goed uitzicht was. Thans is het gebouw in gebruik als horecagelegenheid en zowel door verbouwingen van de bouwdelen zelf als door de hoge aanpalende bebouwing aangetast. Desondanks moet de koepel met annexen van belang worden geacht.

Waardering:

De KOEPEL MET ORANJERIE EN TUINMANSWONING zijn van belang - vanwege de belangrijke visuele herkenbaarheid van de door de rooilijn gebouwde koepel; - vanwege de relatie van deze koepel met die van het naastgelegen Akrendam; - vanwege hun oorspronkelijk functionele verbondenheid met de buitenplaats.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument